**Proposta de guió:**

# ***"En ocasió del 75 aniversari de la tornada de la comunitat. Poblet, una història de quasi nou-cents anys"***

## Introducció

A l'última reunió de la Comissió Permanent de la Fundació del Reial Monestir de Santa Maria de Poblet, celebrada el dia 13 d'abril de 2016, es va acordar que Pere-A. Fàbregas prepararia un guió d'una possible explicació de la història de Poblet per celebrar el 75 aniversari de la tornada de la vida monàstica al monestir, explicant més que els últims anys, la historia des del començament en el segle XII.

Els conceptes bàsics per incorporar a la explicació d'una historia tant llarga i intensa, serien tres:

- **Contextualització**.- Es a dir, no suposar que el lector sap qui va ser Ramon Berenguer IV o Felip II, sinó explicar-ho, el que es obvi per l'historiador no es obvi pel ciutadà. En definitiva, una història bastant autocomprensiva
- **Divulgació**.- Es a dir, no escriure una història que no s'entengui, en conceptes científics o pretesament científics, sinó mas aviat, una història que s'entengui, i que aquesta capacitat de comunicació sigui el seu màxim valor
- **Causalitat**.- Es a dir, fer l'èmfasi en perquè ha servit la existència de Poblet al llarg dels segles, o com s'hauria notat la seva no existència, tant en l'esdevenir del país, com de la espiritualitat, o de la cultura. Quins valors i quines realitats.

A continuació es presenta una descripció molt inicial de l'estil i guió de la reflexió.

## La creació del Monastir (segle XII)

Totes les histories de Poblet començant quan l'any 1150 Ramon Berenguer IV dona terres per establir un monestir als monjos de la Orde del Císter de l'Abadia de Fontfroide. El que tocaria explicar es qui son els personatges i perque fan el que fan i en aquells moments.

### RAMON BERENGUER IV

Qui era? El fill de Ramon Berenguer III, que va ser nomenat Comte de Barcelona l'any 1131 per succeir-lo

Per què fou important, apart de fundar Poblet?

**Regne d'Aragó**

Va ser el comte de Barcelona que mitjançant el seu matrimoni amb Peronella d'Aragó va crear la Corona d'Aragó

Quan va morir el 1134, sense fills, Alfons I, rei d'Aragó, va escriure en el seu testament que deixava el regne a parts iguals a tres ordes militars: la de Sant Joan de Jerusalem, la del Temple de Salomó i la del Sant Sepulcre de Jerusalem.

Pero la noblesa aragonesa no ho va acceptar i van decidir fer rei al germà de Alfons I, el que s'anomenaria Ramir II el Monjo, que en aquells moments era bisbe de Roda-Barbastre. Ramir va dimitir de bisbe per acceptar el càrrec (1134). Quasi immediatament es va casar (1135.11.13) amb Agnès d'Aquitània per mirar de tenir un fill que pogués heretar el regne. Pero finalment va ser una filla, l'anomenada Peronella d'Aragó nascuda als set mesos del matrimoni (1136.06.29).

Quan Peronella només tenia un any, el seu pare Ramir II, desitjos de tornar a la seva vida més espiritual va decidir donar-li el regne a ella i als seus fills, a la vegada que la prometia en matrimoni a Ramon Berenguer IV, que des de llavors seria anomenat tambe Príncep d'Aragó. Així apareixia el que després es coneixeria com a Corona d'Aragó.

Però les ordes militars esperonades per el Papa van reclamar els seus drets, renunciant-hi després de negociacions llargues i complexes (1140/1143). Finalment Ramon Berenguer IV i Peronella es van casar a la catedral de Lleida (1150) quan ella tenia 14 anys. Amb uns anys tindran el seu primer fill Alfons II el Cast (1157). Degut al traspàs de Ramon Berenguer IV (1162), Peronella va ser anomenada regent, fins que va abdicar en el seu fill quan aquest tenia 7 anys (1164) tancant definitivament el cercle.

**Conquestes als sarraïns**

Ramon Berenguer IV, entre altres actuacions, va conquerir Tortosa (1148) i Lleida (1149), resistint-se Siurana, que va ser l'ultima terra catalana en mas dels sarraïns fins el 1153.

En definitiva, quan Ramon Berenguer IV funda el monestir de Poblet donant terres havia consolidat clarament el seu projecte d'ajuntar el Comtat de Barcelona amb el Regne d'Aragó, ja es casava amb Peronella amb la que estava compromès, ja governava a l'Aragó, i acabava de conquerir Tortosa i Lleida. Per tant estàva consolidat i necessitava repoblar les zones conquerides. Llavors apareix Poblet.

## L'Orde del Císter

El que cal reflexionar es: Per què el Císter?, per què Fontfroide?

L'Orde del Císter no feia gaire que la havia creat Robert de Molesmes al Monestir de Citaux a la Borgonya (1098). L'intent era crear una nova orde dintre de la família benedictina, però basada en la Reforma Gregoriana, buscant una renovació de la regla benedictina i una més gran separació de la església i els senyors feudals. El gran impulsor va ser Bernat de Claravall, des del Monestir de Claravall (1115). Per tant, el Císter era una orde, diguem, moderna a l'època, i que no feia gaires anys que s'havia creat.

Per què Fontfroide? L'abadia de Fontfroide estava situada a la regió de l'Aude a uns 14 km al sud-oest de Narbona. La havia creat el vescomte de Narbona, Eimeric II, primer amb monjos benedictins (1080), que després van ser substituïts por l'Orde del Císter, depenent de l'Abadia de la Grandselve (1145), només uns pocs anys abans de la fundació de Poblet

Cal remarcar, que el fundador de Fontfroide, Eimeric II, havia estat el marmessor de l'herència de Ramon Berenguer III, pare de Ramon Berenguer IV, quan aquell va morir en el 1131. Per tant, Ramon Berenguer IV i Eimeric II es coneixien bastant bé, i potser fins i tot es devien alguns favors.

Després de Poblet, l'orde del Císter, va crear diferents monestirs a Catalunya, alguns d'ells molt importants, com:

- El Reial Monestir de Santa Maria de Santes Creus, situat al Alt Camp, que va ser fundat per la important família Montcada, el 1150, amb l'Abadia de la Grandselve (Tarn et Garonne), pràcticament coetani de Poblet i amb la Grandselve a darrera com Poblet. Guillem Ramon de Montcada, el gran Senescal de Barcelona, tant col·laborava amb el Comte de Barcelona com competia amb ell, i tot això n'era una bona mostra. Inicialment el monestir es va situar al Vallès Occidental, després a l'Espluga d'Ancosa i finalment a Santes Creus cap el 1160.
- El Monestir de Santa Maria de Vallbona de les Monges, situat a l'Urgell, provinent de la comunitat d'anacoretes, homes i dones, que seguien la regla de Sant Benet, formada per Ramon de Vallbona (1153). Posteriorment s'hi van incorporar monges de la Orde del Císter provinents del monestir de Tulebras a Navarra (1172). Finalment en el 1175 els homes es traslladen i la comunitat passa a ser exclusivament de monges.

En pocs anys, de no tenir presència el Císter a Catalunya es va passar a una presència important, amb centres rellevants de una manera més moderna d'encarar la vida monàstica

## La primera comunitat: l'Abat Guerau (1153)

En sabem quelcom de la primera comunitat i de Guerau de Marbons que en fou l'Abat els anys 1153 i 1154?

## Els Abats fundadors de monestirs i priorats (1190-1312)

Coneixem les motivacions a darrera de les fundacions fetes des de Poblet. Perquè en aquells llocs?, i perquè en els anys que es van fer?

- Pere de Maçanet (1190/1196), fundà el monestir de Pedra a l'Aragó
- Vidal d'Alguaire (1232/1236), fundà el monestir de Benifassà (1233)
- Ramon Donat (1238/1241), fundà el monestir de la Real, a Mallorca (1239)
- Pere d'Alferic (1302/1312), fundà el priorat de Natzaret a Barcelona (1311)

## Els Abats guerrers (1196-1229)

Com lligava l'esperit del Císter amb els actes de guerra, pensant en la mentalitat de l'època, segles XII i XIII?

- Arnau Amairic (1196/1198), lluità contra els càtars amb Simó de Montfort i contra els musulmans a les Navas de Tolosa. Durant el setge de Besiers li és atribuïda la frase: *Mateu-los a tots; Déu ja reconeixerà els seus!*. La ciutat fou saquejada i hi moriren 7000 persones.
- Ramon de Cervera (1224/1229), va anar amb el rei Jaume I a la conquesta de Mallorca

## L'arquitectura de Poblet (segle XII – XVIII)

Es tindria que entendre la generació d'espais al llarg del temps i la relació de les construccions amb els abats i la situació general del país, veient perquè s'aixequen edificis i obres en determinant moments i qui las fa. No només la descripció fàctica dels edificis.

Presentem un resum de les construccions:

- Porta Reial (s. XV), construïda per encarrec del rei Pere el Cerimoniós, a l'època del Abat Guillem d'Agulló
- Patí del palau reial de Marti l'Humà (finals s. XIV)
- Atri de l'abat Copons (s. XIV) tapa les dependències dels conversos i la primitiva porta d'accés al claustre major del S. XIII
- El locutori, que inicialment fou un dormitori de conversos i magatzem del S. XIII, posteriorment en el S. XIV van ser cups al temps de l'Abat Copons
- Locutori dels germans conversos, situat davant del seu refectori, S. XIII

- Claustre major, començat en el S. XII i continuat en el S. XIII, hi ha la font (S. XII) i el pas al refectori (S.XIV)
- Cuina (S.XIII)
- Refectori dels monjos (S. XII)
- Calefactori (S.XIII)
- Locutori dels monjos i actual biblioteca (S. XIII)
- Sala capitular, romànica i gòtica, (S.XIII)
- Església abacial (S.XII i S.XIV) de planta basilical, inclou el panteó reial, la façana es barroca (S. XVII -S. XVIII)
- Sagristia (S.XVIII) inicialment barroca
- etc., etc.

## Les propietats de Poblet (segle XIII -XIV)

Existeix un coneixement popular que explica que a la millor època del monestir les seves propietats eren tant extenses que es podia anar de França fins al Regne de Valencia sense sortir de terres dependents del monestir de Poblet.

Potser es podria fer un inventari de situació per veure fins a on tot això era veritat, explicant terres, dominis, granges, finques, etc que conformaven el conjunt de propietats del monestir. Un altre dimensió interessant seria poder explicar com estava organitzat Poblet per administrar els seus bens terrenals i com funcionava el conjunt.

Si no més, si es podria explicar el funcionament de les granges de Riudabella (ara propietat de la família Gil Moreno de Mora) i de Milmanda (ara propietat de Miguel Torres)

## El Panteó Reial (1340 ó 1196?)

Les histories diuen que el Panteó Reial el va crear Pere el Cerimoniós en el 1340, però el cert es que el fill de Ramon Berenguer IV i Peronella, Alfons II el Cast, quan tenia 19 anys ja va decidir que seria enterrat a Poblet (1166), i així es va fer quan va mori en el 1196. També Jaume I va ser-hi enterrat en el 1276. Per tant, el concepte de Panteó Reial es mes físic, de construcció de tombes arquitectònicament rellevants, que no pas conceptual, des de el primer moment si van enterrar els reis de la Corona d'Aragó, llevat de Ramon Berenguer IV que va ser enterrat a Ripoll.

## Els Abats i la cultura (1343)

L'Abat Ponç de Copons (131/1348) féu copiar el *Libre dels feyts del Rey En Jacme*, creant la copia en català més antiga que es conserva. La va portar a terme el copista fra Celestí des Torrents. El manuscrit original copiat procedia de la Cancelleria Reial. Aquest còdex és de pergamí i es caracteritza per una extremada cura en l'elaboració; la

riquesa del document es palesa en l'orla que acompanya l'escriptura dels primers fulls feta a base de motius vegetals, en les caplletres il·luminades i en una miniatura al f. 27. Les guardes originals es varen perdre i fou relligat posteriorment. El manuscrit es molt valuós, quan Felip II va visitar el monestir va encarregar-ne una copia per la biblioteca de L'Escorial.

Aprofitant la avinentesa es pot explicar la incidència de Poblet en la cultura, espiritual o terrenal.

## Els Abats presidents de la Generalitat (1476/1598)

Que a la abaciologi de Poblet hi hagi tres abats que van ser presidents de la Generalitat es curiós. Es tindria que explicar com hi van arribar, i que van fer, i les seves relacions amb els monarques, i amb fer avançar el país.

- Miguel Delgado (1458/1478), 33è president de la Generalitat de Catalunya (1476/1478) i abat durant la Guerra civil catalana, en la qual s'alineà amb el rei mentre la seva comunitat feia costat la Generalitat revoltada.
- Juan Payo Coello (1480/1498), natural de Zamora, cavaller, deixà les armes per fer-se monjo. Ferran II, el Catòlic, el nomenà directament, eliminant temporalment el procés clàssic d'elecció, 37è president de la Generalitat de Catalunya (1488/1491)
- Francesc Oliver de Boteller (1583/1598), 75è president de la Generalitat de Catalunya (1587/1588), i despès també el període (1596/1598). Va ser l'abat que va rebre Felip II al monestir.

## El retaule del altar major: Damià Forment i l'Abat Pere Caixal (1529)

Es tindria que descriure el retaule de l'altar major que es una de les peces artístiques fonamentals de Poblet. El va encarregar esculpit en alabastre l'Abat Pere Caixal (1526/1531) al important i conegut artista Damià Forment, i, sembla que va haver-hi problemes amb la qualitat i que no es va pagar totalment el que s'havia estipulat. L'Abat després va ser jutjat per la inquisició, excomunicat i tancat a la presó de l'Estat de Xàtiva (1534/1543).

Por ser l'excusa de tractar de la influencia i actuacions de Poblet en temes artístics.

## Felip II i el monestir (1585)

Existeix aquella preciosa anècdota de l'enviat de Felip II, que demana a un monjo que li obri la porta del monestir:

- *Soy el mensajero del rey de España, dice*

*- ¿De quién? Pregunta el monje*
*- Del rey de España*
*El monje dice:*
*- No conocemos ningún rey de España ...*
*- ¡Es vuestro rey!*
*Y dice el monje:*
*- Nuestro señor no es el rey de España*
*Finalmente aparce el abad:*
*- ¿Por qué estais tan furioso? Os habriamos abierto las puertas de Poblet de par en par si hubiéseis dicho que veníais de parte del conde de Barcelona, que es nuestro señor.*
*- Y ahora, por favor decidnos qué es lo que os envia a decir el conde nuestro señor*.

Veritat o no, quan el 1585, el rei Felip II visita el monestir les planxes de ferro que reforçaven la porta que obre el segon recinte del monestir les van fer daurar, i des de llavors la porta, es va nomenar la *Porta Daurada*

## La guerra del francès (1808/1814)

Durant la guerra del francès el monestir fou saquejat el 1809, sent confiscat el 1811, el que va produí que hi deixes d'haver-hi vida monàstica, fins el 1813 que els monjos hi van poder retornar amb normalitat.

Pero el Trienni Lliberal va portar nous problemes al decidir les Corts espanyoles (1820) suprimir "todos los monasterios de las ordenes monacales", prohibint fundar noves cases i acceptar nous membres, i a mes oferia 100 ducats als que volguessin deixar l'orde. Poblet va quedar reduïda a casa de reunió de ex-monjos fins a la supressió definitiva en el 1822. Pero el 1823 amb l'inici de la Dècada Absolutista van tornar els monjos a Poblet amb normalitat.

Les continues anades i tornades de la política espanyola de l'època, van afectar i molt als monjos i al monestir, no permeten la tranquil·litat contemplativa per un temps.

## La desamortització de Mendizábal (1835)

La desamortització de Mendizábal va fer que Poblet s'abandones i tot fos malmès, tambe les tombes reials en el 1836, recollint les restes Mossèn Antoni Serret i desant-les a l'església de Sant Miquel de l'Espluga de Francolí de la que n'era el rector (1838). Més endavant van ser traslladades a la catedral de Tarragona (1843) amb l'ajut de la família Gil, inaugurant-se una sepultura al rerecor (1856). Encara que des de Valencia van reclamar les restes de Jaume I aquestes ja no es van moure de Tarragona.

Amb els anys es va encarregar a Domènech i Muntaner un panteó modernista per conservar les restes de Jaume I a Tarragona, encara que no es va arribar a fer servir. Finalment les restes reials tornarien a Poble l'any 1952.

Son els anys de la "no existència" que potser es tindria que veure des de la reacció de l'Orde del Císter als esdeveniments i als anys d'exili i allunyament d'un monestir tant important com Poblet.

## La restauració de la vida monàstica (1920-1940)

Els pràcticament 100 anys de deixadesa, des de el 1835, van començar a canviar quan en el 1921 es va declarar "Monumento Nacional" el monestir de Poblet, gràcies als informes i pressions de la Real Académia de la Historia, de la Real Académia de Bellas Artes de San Fernando, la Comisión Central de Monumentos i la Comisión de Monumentos de Tarragona.

El cop de gràcia probablement va coincidir amb la visita a Poblet de Alfonso XIII (1926), que veient la desolació i la ruïna d'una gran part del recinte i de les edificacions, diuen que va dir: "Poblet, monumento nacional, vergüenza nacional". Tot això, va portar a crear el Patronat del Reial Monestir de Poblet (1930), amb la finalitat de preocupar-se de la conservació i la restauració del monestir i de les seves dependències, sota la influencia del diplomàtic Eduard Toda i Güell.

Tots aquest avenços i preocupació per Poblet, va quedar interromputs per la Guerra Civil, però finalment a l'any 1940 si va tornar a instal·lar una comunitat del Císter en el monestir, formada per monjos italians, amb un primer Prior Giovanni Maria Rosavini.

Els primers anys de la reconstrucció monàstica van ser durs i complexes, temps de molta feina i de fer camí des de un passat esplendorós cap a un nou futur.

## La Germandat (1945)

La tornada dels monjos va ser complexa, i voltada de tot tipus de dificultats econòmiques i de manca de recursos i instal·lacions per realment tornar a habitar Poblet, per ajudar es va crear la Germandat de Poblet en el 1945 a Barcelona, agrupant persones properes i amb ganes de ajudar la recuperació de la vida monàstica a Poblet.

Potser es podrien relatar les principals activitats dels anys inicials i la orientació actual i actuacions del a Germandat.

## L'Abat Maur Esteve (1970/2010)

A la nova època, cal destacar la activitat de l'Abat Maur Esteve que ho va ser quasi 30 anys de 1970 a 1998, i que va ser qui va tindre que administrar la transició a la

democràcia espanyola i la adaptació al Concili Vaticà II, apart de donar l'embranzida definitiva a les obres de restauració de Poblet.

La bona tasca feta a Poblet, va fer que fos escollit Abat General de l'Orde del Císter en el 1995, desenvolupant aquesta activitat fins l'any 2010 en que va tornar a Poblet. Que el nou Poblet, que feia pocs anys havia recuperat la seva vida monàstica pugues aportar un abat general a l'orde, permet veure la importància de lo portat a terme en aquells anys de recuperació i transit cap a noves realitats.

## Els arxius, la casa de la història (1981/1999)

Si el monestir de Poblet tenia que ser una casa de cultura, una casa de la història, això es va ben aconseguir quan en el 1981, el tants anys president de la Generalitat al exili, i també, president de la Generalitat provisional reinstaurada pel president Adolfo Suárez a Catalunya en el període 1977/1980, va fer la donació efectiva dels seu arxiu al monestir de Poblet, donant-li el nom de la seva filla, Montserrat Tarradellas i Macià (1928-1984). Després del traspàs del president Tarradellas (1988) i de la seva esposa (2001), l'arxiu ha quedat en propietat de la comunitat de Poblet, tal com establia el conveni de donació de l'any 1981. L'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià és tutelat per un Patronat presidit per l'Abat del monestir.

Es tindria que explicar perquè Tarradellas tria Poblet, es per l'amistat amb Maur Esteve, o per no deixar-los als arxius públics, com l'Arxiu Nacional de Sant Cugat, i perquè no Montserrat?

La iniciativa del president Tarradellas, en pocs anys no va quedar sola, en el 1999 el Patronat de la Fundació de la Casa Ducal de Medinaceli des de Sevilla va fixar la seu del Consell Particular de Catalunya al monestir de Poblet. Aquesta decisió portava a Poblet l'Arxiu de la Casa Ducal de Medinaceli a Catalunya, composat per un conjunt molt complet d'arxius nobiliaris de les famílies més antigues i representatives de la Catalunya medieval, i dels primitius comtats catalans sobirans.

## El bosc de Poblet (1984)

Seria interessant poder explicar com van cuidar les seves terres els monjos, i si hi va haver-hi aportació de noves tècniques d'explotació agrícola des de els primers temps. El que si es clar, es que en el 1984, que l'anomenat "bosc de Poblet" va ser declarat Paratge Natural de Interès Nacional, entre altres motius per ser  a on es localitza la única comunitat de roure reboll (*Quercus pyrenaica*) de Catalunya.

També es podria fer la disquisició lingüística de l'àlber o pollancre blanc, denominat en llatí: *Populus alba*, populus per la seva abundància que el feia popular, i alba pel toment blanc dels revers de les fulles, d'on podia venir el topònim Populetum.

## La UNESCO (1991)

L'any 1991 el World Heritage Centre de la UNESCO va declarar el Monestir de Poblet com un element del Patrimoni de la Humanitat, reconeixent així el seu valor i la seva aportació.

La UNESCO la conceptua com una de les abadies del Císter més grans i complertes del món, explicant que el monestir està aixecat al voltant de la església construïda en el segle XII, i que impressiona per la severa majestuositat de la seva arquitectura, disposant d'una mansió reial fortificada, i albergant el panteó dels reis de la Corona d'Aragó.

La selecció es va fer aplicant dos criteris de la UNESCO, el primer, que es el que permet reconèixer una obra mestra de la creativitat humana, indicant que: "Poblet és una fita artística única i una de les expressions més perfectes d'estil cistercenc dels segles XII, XIII i XIV. L'abadia conté obres mestres de totes les èpoques, com ara el gran retaule d'alabastre de Damià Forment (1529)".

I tambe la reconeix per aplicació del quart criteri, que permet reconèixer una obra per ser un exemple excel·lent d'un tipus d'edifici, conjunt arquitectònic o tecnològic, o de paisatge que il·lustri una etapa significativa en la història humana, indicant en aquest cas: "El complex de Santa Maria de Poblet presenta una barreja única de les formes arquitectòniques generalment reservades per aplicacions diferents. Poblet ha servit com una de les més grans i més completa de les abadies cistercenques, com un extens complex militar, i com a palau reial, residència i panteó"

Es un reconeixement important, no hi ha tantes obres reconegudes a Catalunya, Poblet està considerat en els moments actuals el monestir mes gran del món habitat per una comunitat de monjos. Caldria explica bé perquè es considera Patrimoni de la Humanitat.

## La Fundació Reial Monestir de Santa Maria de Poblet (2003)

La Fundació Poblet és una institució creada el 2003 que té com a principal objectiu contribuir a la difusió d'una tradició de pensament, gairebé mil·lenària, constituïda pels ideals que la comunitat de monjos cistercencs ha anat transmetent durant segles.

Potser es podria explicar que ha fet i que fa i com intenta ajuda al coneixement de Poblet i a l'aportació de reflexions sobre el món d'avui.

## El Projecte Cosmos

Els últims anys se ha ant construint a Poblet, tot un seguit d'actuacions dintre del anomenat Projecte Cosmos que vol permetre el retrobament amb la natura i la sostenibilitat en un context d'espiritualitat.

El projecte vol situar el monestir com a referent cultural, com a espai de sensibilització sobre l'espiritualitat; fomentar el seu interès mediambiental; ser exemplar en el compromís amb la sostenibilitat, i diversificar les opcions de visita, de gaudi i de repòs. I consolidar Poblet com a patrimoni monàstic obert al món, un punt final de destinació, i no només un lloc de pas.

El projecte enllaça amb els tres grans vectors del monestir: el social, l'ecològic i el cultural. La part social enllaça amb la creació de "nous llocs de treball", un punt que ja fa anys que es fomenta, amb una escola de restauració que dóna oportunitats a "nois i noies de la comarca que estan desencaminats" per famílies desestructurades. D'altra banda, la part ecològica es complementa amb la jardineria que l'escola de Reus fa al monestir, o la conscienciació de reduir el consum d'aigua o utilitzar energies netes. Finalment, la part cultural enllaça amb el centre d'interpretació que forma part del projecte Cosmos. "La manera de presentar el Monestir fins ara no era suficient perquè es presentava només la part monumental i no l'ànima de les construccions". Amb la nova construcció, ubicada en uns antics magatzems, el visitant podrà "fer un tast" i tenir "una petita experiència sobre què significa la vida monàstica".

Obertura, comunicació, retrobament.

## Epíleg

El gran resum final tindria que explicar de manera sintètica però entenedora que ha aportat Poblet al país, tant a nivell espiritual, com de coneixement i d'aportació de noves realitats amb el seu llarg recorregut de quasi nou-cents anys.

Barcelona, 21 de maig de 2016